Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี*

Management by Community's Participation for Developing Cultural Tourism of Mon Ethnic Group in Bang Khan Mak Sub- District, Muang District, Lop Buri Province

กุลชลี พวงเพ็ชร์ (Kulchalee Puangpejara)**
สมพร พวงเพ็ชร์ (Somporn Puangpejara)***
ชวลิต ศุภศักดิ์ธำรง (Chavalit Supasuktumrong)****
ชยพล ภู่กลั่น (Chayaphon Phuklan)*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และ3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้บริหารหน่วยงานและนักวิชาการ จำนวน 9 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 2) ผู้นำชุมชนจำนวน 14 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และ3) ประชาชนเชื้อสายมอญที่อาศัยในพื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบโควต้า การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การสังเกต

---

* วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

** รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Associate Professor Dr., School of Management Science,Thepsatri Rajabhat University,
E-mail koon511@hotmail.com, Tel+66 09571984-93

*** รองศาสตราจารย์ สาขาพัฒนาการเศรษฐกิจ
Associate Professor, School of Economic Development, E-mail somporn8893@hotmail.com,
Tel+66 08655100-42

**** อาจารย์ประจำสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Lecturer, School of Human Resource Management, Thepsatri Rajabhat University,
E-mail: alit2001@hotmail.com Tel+66 08156453-03

***** เจ้าหน้าที่พัฒนาโครงการและประสานความร่วมมือฝ่ายพัฒนากิจการ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ
Business Development Officer, Defence Technology Institute (Public Organization),
E-mail: choeyaphol@gmail.com Tel+66 08915396-45

การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การใช้แบบสอบถาม และการทำเวทีชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันชาวมอญในตำบลบางขันหมาก ยังมีความโดดเด่นในเรื่องประเพณี ความเชื่อ และการละเล่นต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ แต่การสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษา และวัฒนธรรมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญให้แก่คนรุ่นหลังน้อยลง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวมอญตำบลบางขันหมากมีปัญหาหลายประการ ได้แก่ ยังไม่มีพิพิธภัณฑ์ การขาดมัคคุเทศก์ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก ความร่วมมือของผู้นำชุมชนและของประชาชนยังไม่มากพอ รวมทั้งการขาดแคลนงบประมาณและการสนับสนุนจากภาครัฐ สำหรับแนวทางการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี ควรมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแสดงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาชาวบ้าน อบรมผู้นำชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างทั่วถึง ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ; การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก

Abstract

The purposes of this research were to :1) study the state and problems of the cultural tourism management by the participation of Mon Ethnic Group, Bang Khan Mak Sub-district, Muang District, Lop Buri Province; 2) study the level of participation for managing the cultural tourism management of Mon Ethnic Group at Bang Khan Mak Sub-district; and 3) study the guidelines for the cultural tourism management by the participation of Mon Ethnic Group at Bang Khan Mak Sub-district. The samples were 9 organizational administrators and academic staff, and 14 community leaders, drawn by purposive sampling, 400 residents in the studied area, selected by qoata sampling. The Mixed Method Research (MMR) including documentary review, observation, in-depth interview, questionnaires, and focus group technique, was employed for data collection. The quantitative data were systematically analyzed by percentage and mean, and the qualitative data were analyzed by content analysis. The finding showed that Mon Ethnic Group at Bang Khan Mak Sub-district still preserved the outstanding identities: traditions, beliefs, and entertainments. However, the next generation of Mon Ethnic Group, Bang Khan Mak Sub-district was less of inheritability in speaking Mon's language and some other cultures. The cultural tourism management by the participation of Mon Ethnic Group at Bang Khan Mak Sub-district faced many problems: no museum, lack of tour guides, inconvenience of accessing attractions, not enough participation of community leaders and people, lack of fund, and lack of supporting budgets from the government. The guidelines for the cultural tourism management by the participation of Mon Ethnic Group at Bang Khan Mak

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

Sub-district should be : 1) establishing local museum to show ways of life and folk wisdom of Mon Ethnic Group, 2) conducting training program for motivating community leaders and residents to participate in the cultural tourism management, 3) improving the channels of public relations, 4) improving places and facilities for tourists, and 5) figuring out ways to access attractions.

Keywords: Cultural Tourism Management, Mon Ethnic Group, Bang Khan Mak Sub-district

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (cultural tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งศึกษาเรียนรู้สังคมและสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่น โดยฝ่ายสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรมต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองในการดำเนินชีวิตของชุมชนในแต่ละยุคสมัย (Walle, 1998, p.1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม (tradition and art tourism) การท่องเที่ยงเชิงกีฬาและบันเทิง (sport and entertainment tourism) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม (health and cultural tourism) (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถาน งานสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ศาสนาและพิธีกรรม ภาษาและวรรณกรรม วิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้าน รวมถึงองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

กลุ่มชาติพันธุ์มอญเป็นชาติพันธุ์แรกๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคลางของประเทศไทย ทั้งนี้ชาวมอญได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในหลายจังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี จังหวัดลพบุรีมีชาวมอญได้อาศัยอยู่ในตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง เป็นจำนวนมาก โดยมีจำนวนประชากร 9,052 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,893 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมาก, 2559) ชาวมอญบางขันหมากมีความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองเป็นอย่างสูง ยังคงรักษาภาษา ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและการละเล่นต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนอย่างเคร่งครัด (มานิตา ศรีสาคร, 2551, หน้า1) ประเพณีสำคัญของชาวมอญบางขันหมากได้แก่ ประเพณีทำบุญสารท ประเพณีออกพรรษาเทศน์มหาชาติ ประเพณีผ้าป่าลอยเรือ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีเธียะเริ่มเจี๋ยะเปิงฟะ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีรำผีโรง เป็นต้น ชาวมอญบางขันหมากนับถือศาสนาพุทธและมีวัดที่เป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม 4 แห่ง ได้แก่ วัดโพธิ์ระหัต วัดกลาง วัดอัมพวัน และวัดราษฎร์ศรัทธาทำ (วัดทุ่ง) (พรทิพย์ กลิ่นดอกไม้, 2551, หน้า 15) ชาวมอญบางขันหมากจะอาศัยวัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และจัดงานประเพณีต่างๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

ชาวมอญบางขันหมากยังสืบสานประเพณีตามความเชื่อต่างๆ ของตน และยังมีการใช้ภาษามอญเป็นภาษาพื้นบ้าน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชาวบางขันหมากจะพยายามจัดกิจกรรมการแสดงและการละเล่นเสริมประเพณีเพื่อการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว บางประเพณีที่เลื่อนหายไปก็ได้ฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ ได้แก่ ประเพณีผ้าป่าลอยเรือ จัดในเทศกาลออกพรรษา ซึ่งเป็นการทอดผ้าป่า ระหว่างวัดของชาวมอญทั้ง 4 วัด และวัด

ต่างๆ ในตำบลบางขันหมากและตำบล พรหมมาสตร์ จำนวน 9 วัด โดยจัดขบวนเรือลอยผ้าป่าไปตามแม่น้ำลพบุรี อีกประเพณีหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานลพบุรี ได้แก่ ประเพณีเธียะเริ่มเจี๊ยะเปิงฟะ เป็นงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ 12 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทยพวน ไทยเบิ้ง ไทยทรงดำ ไทยกระเหรี่ยง ไทยยวน ไทยเขมร ญัฮกุร์ ลาวครั่ง ลาวแง้ว ไทยพื้นถิ่น ไทยใหญ่ และชาวมอญ ซึ่งมาจากจังหวัดต่างๆ รวม 22 จังหวัด ผู้มาร่วมงานจะแต่งกายชุดพื้นบ้าน จัดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของตน มีการนำอาหารพื้นบ้านมาร่วมรับประทานกัน งานนี้จะจัดในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี (พระปัญญาวุฒิ รุมรามัญ, 2558)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญบางขันหมาก กำลังประสบปัญหาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรม อาคารบ้านเรือนถูกผสมผสานกลมกลืนเข้ากับความเป็นไทย ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมรอบบริเวณวัด และโบราณสถานไม่เอื้อต่อการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ไม่ได้มีการเก็บรวบรวมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ไว้ในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมด้านอื่นๆ ยังไม่ดีพอ (กฤษณา สิทธิราช, 2558) วัฒนธรรมการแต่งกายและการใช้ภาษาพื้นบ้านของมอญ เริ่มอ่อนแอลง เนื่องจากชาวมอญบางขันหมากเริ่มมีวิถีชีวิตที่ผสมผสานกลมกลืนกับชาวไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไฉน สนสกุล (2535) ที่พบว่ามอญบางขันหมากมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ได้เป็นอย่างดีและปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมผสานกลมกลืนได้แก่ นโยบายของรัฐ การศึกษา อาชีพ การแต่งงาน และการอพยพย้ายถิ่นฐาน เป็นต้น และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพบว่า การจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนยังไม่ได้รับการร่วมแรง ร่วมใจและการสนับสนุน จากสมาชิกในชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ อย่างเพียงพอ (พระปัญญาวุฒิ รุมรามัญ, 2558) จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ของชาวมอญบางขันหมากมีจำนวนไม่มากพอ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าประเพณีและวัฒนธรรมของชาวมอญบางขันหมากควรที่จะอนุรักษ์และสมควรมีการเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมเหล่านี้โดยอาศัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากเป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่ชุมชนชาวมอญได้ตระหนักถึงคุณค่าและภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนแล้วยังเป็นการสร้างงานและรายได้ให้แก่ชุมชน คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวมอญบางขันหมากให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น และสามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวมอญบางขันหมากให้เกิดความยั่งยืนได้ต่อไป

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีเป็นอย่างไร

2. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีเป็นอย่างไร

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

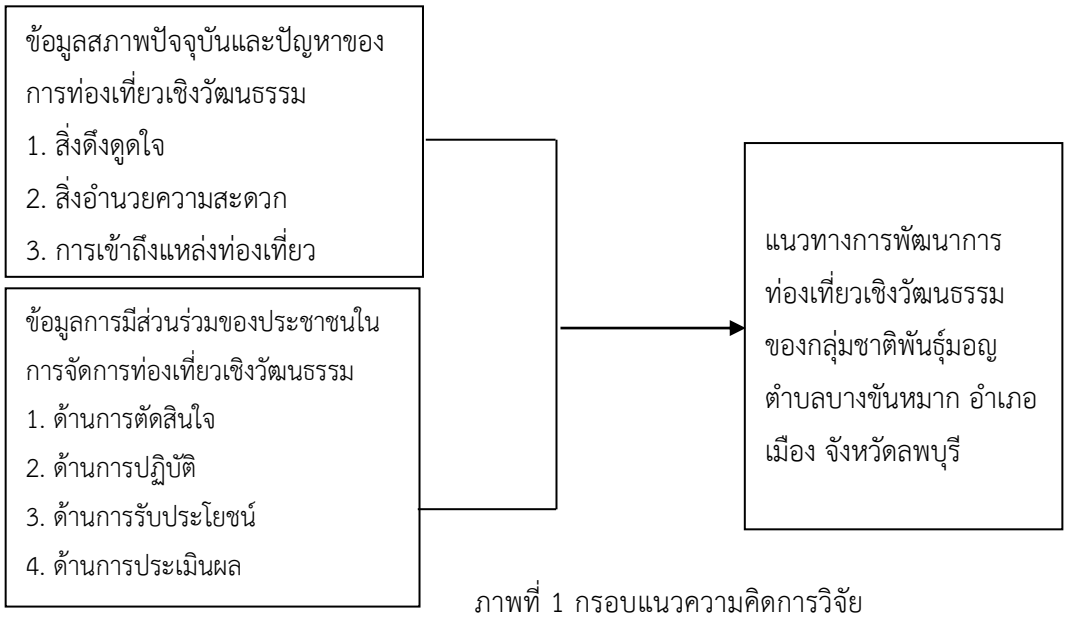
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen, & Uphoff, 1980, p.8) 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการปฏิบัติ 3) ด้านการรับประโยชน์ และ4) ด้านการประเมินผล และแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจุฑาทิพย์ เจริญลาภและรุ่งทิพย์ ว่องปฏิบัติการ (2545, หน้า 29-30) 3 ด้าน ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ 2) สิ่งอำนวยความสะดวก และ 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

1.1) ผู้บริหารหน่วยงานและนักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 9 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดลพบุรี 2) วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี 3) นายอำเภอเมืองลพบุรี 4) พัฒนาการจังหวัดลพบุรี 5) ผู้บิหารสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลพบุรี 6) ผู้บริหารองค์การส่วนตำบลบางขันหมาก 7) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 8) ตัวแทนสภาวัฒนธรรมตำบลบางขันหมาก และ9) ตัวแทนชมรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี โดยใช้วิธีการเลือกแบบจะจง (purposive sampling)

1.2) ผู้นำชุมชนในพื้นที่ศึกษา จำนวน 14 คน ได้แก่ 1) ตัวแทนพระภิกษุจากวัดมอญ 4 รูป 2) กำนันตำบลบางขันหมาก 3) ผู้ใหญ่บ้านจากหมู่บ้านมอญ 8 หมู่บ้าน และ 4) ตัวแทนชมรมเยาวชนไทยรามัญวัดอัมพวัน ลพบุรี ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลนางขันหมาก

1.3) ตัวแทนประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ศึกษา จำนวน 16 คน ได้แก่ ชาวบ้านเชื้อสายมอญจาก 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 9 หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 12 ในตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี หมู่บ้านละ 2 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก

1.4) ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ศึกษา 8 หมู่บ้าน ของตำบลบางขันหมาก ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 หมู่ที่ 9 หมู่ที่ 11 และหมู่ที่ 12 จำนวน 400 คนโดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (quota sampling) หมู่บ้านละ 50

2. เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล

2.1) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (in-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จากบุคคลที่เป็นตัวแทนภาคีที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน

2.2) การสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จากบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่เป็นภาคีที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 คน

2.3) การใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2.4) การประชาพิจารณ์ (public hearing) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง แบบการสนทนากลุ่ม และแบบประชาพิจารณ์ ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการท่องเที่ยว และด้านการวิจัย จำนวน 5 ท่าน โดยมีข้อเสนอแนะเล็กน้อย และได้ทำการปรับปรุงเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนแบบสอบถามประชาชนมีค่าความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาคเท่ากับ 0.9431

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 การวิเคราะห์แบบสอบถามของประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลความหมายของคะแนนระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชน แบ่งเป็น 5 ระดับ ใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560, หน้า 75)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยการใช้วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ชาวมอญบางขันหมากมีความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองเป็นอย่างสูง ยังคงรักษาภาษาประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และการละเล่นต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนอย่างเคร่งครัด ชาวมอญบางขันหมากนับถือศาสนาพุทธ และมีวัดที่เป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม 4 แห่ง ได้แก่ วัดโพธิ์ระหัต วัดกลาง วัดอัมพวัน และวัดราษฎร์ศรัทธาทำ (วัดทุ่ง) ชาวมอญบางขันหมากจะอาศัยวัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และจัดงานประเพณีต่างๆ ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ยังคงมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดงานตามเทศกาลประเพณีต่างๆ ที่เกิดขึ้นเกือบตลอดปี เทศกาลงานประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีเธียะเริ่มเจี๊ยะ เปิงฟะ ประเพณีตักบาตรข้าวเหนียวแดง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเลี้ยงผีบรรพบุรุษ ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีผ้าป่าลอยเรือ เป็นต้น สถานที่จัดการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ บริเวณวัด อัมพวัน ซึ่งมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่สีขาวประดิษฐานอยู่กลางลานวัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวมอญตำบลบางขันหมาก

ปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมากมีหลายประการเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนมอญแห่งอื่นๆ เช่น มอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มอญสังขละ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนมอญบางขันหมากยังไม่เข้มแข็งในเรื่องการจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชาวบ้านและผู้นำชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาของการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐไม่มากพอ ไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน ขาดการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ ขาดการประชาสัมพันธ์ และผู้นำชุมชนขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จากแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงร้อยละ 50.50 และเป็นเพศชายร้อยละ 49.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 45-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.50 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.25 มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 31.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.25 ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมาแล้วมากกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.50

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก ใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการตัดสินใจ (2) ด้านการปฏิบัติ (3) ด้านการรับประโยชน์ และ (4) ด้านการประเมินผล ดังตาราง 1

ตาราง 1 การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการตัดสินใจ	3.47	0.914	ปานกลาง
2. ด้านการปฏิบัติ	3.37	0.910	ปานกลาง
3. ด้านการรับประโยชน์	3.70	0.792	มาก
4. ด้านการประเมินผล	3.41	0.936	ปานกลาง
ภาพรวม	3.49	0.780	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยตามรายด้านจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการรับประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ ด้านการประเมินผล และด้านการปฏิบัติ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สามารถสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ได้ว่า ชาวมอญในตำบลบางขันหมากมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ปานกลาง และพบว่าเป็นการทำงานเฉพาะกลุ่มเป็นบางชุมชน ไม่ใช่ชาวมอญในพื้นที่ทั้งหมดทำให้เกิดความขัดแย้งบ้างในด้านความคิด การตัดสินใจ และการปฏิบัติ สำหรับด้านการรับผลประโยชน์ชาวมอญจะให้ความร่วมมือมากกว่าด้านอื่นๆ โดยเฉพาะเรื่องความรู้สึกภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมความเป็นมอญของตนเอง และการได้รับประโยชน์ในเรื่องของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ด้านสิ่งดึงดูดใจ

1. ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญที่โดดเด่น มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมหรือการละเล่นของชาวมอญ มีการจัดงานประเพณีตลอดปี จึงควรส่งเสริมให้ตำบลบางขันหมากมีศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์มอญอย่างจริงจัง และเนื่องจากชุมชนนี้เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดที่พักนักท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ (home stay) และมีการจัดบริการนำชมหมู่บ้านโดยมีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อยไว้บ้างแล้ว อาจส่งเสริมให้สานงานด้านนี้ต่อไป

2. จากการศึกษาของคณะผู้วิจัย พบว่า มีความพยายามที่จะจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแสดงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาชาวบ้านของชุมชนมอญตำบลบางขันหมาก โดยมีสถานที่ที่วัดอัมพวัน มีการตระเตรียมข้าวของเครื่องใช้ ที่เป็นการแสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นมอญไว้พอสมควร แต่ยังไม่ได้ดำเนินการและยังไม่สามารถเปิดแสดงเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมได้ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแสดงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาชาวบ้านของชุมชนมอญตำบลบางขันหมาก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

1. ควรจัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบริการนักท่องเที่ยวโดยการจัดการฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อย ให้รู้วิถีชุมชน เพื่อให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชนมอญตำบลบางขันหมาก

2. ควรมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก จากการศึกษาพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็น ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือของที่ระลึก

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

1. จากการศึกษา พบว่า ชุมชนตำบลบางขันหมากมีจุดด้อยในเรื่องของสถานที่และการเข้าถึงชุมชนไม่สะดวก ถนนในชุมชนมอญบางขันหมากค่อนข้างคับแคบ ป้ายบอกทางเข้าชุมชนมีจำนวนน้อย และมีขนาดเล็กหรือไม่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวสับสนและหลงทาง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรแก้ไขโดยจัดสรรงบประมาณในการขยายและ/หรือปรับปรุงถนนบางเส้นทาง รวมทั้งการจัดทำป้ายบอกทางให้มีขนาดใหญ่เหมาะสม และชัดเจนมากขึ้น

2. จากการสนทนากลุ่ม และการสังเกตของคณะผู้วิจัยพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญตำบลบางขันหมากยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว จึงควรจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเพื่อบริการนักท่องเที่ยวและสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. จากการศึกษา พบว่า การจัดการท่องเที่ยวของชาวบางขันหมากเป็นการทำงานเฉพาะกลุ่มเฉพาะชุมชน ไม่ใช่จากชาวมอญในพื้นที่ทั้งหมด ดังนั้นจึงมีเหตุการณ์ความขัดแย้งต่างๆ เกิดขึ้น สอดคล้องกับการสำรวจประชาชน พบว่าค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวฯ ควรวางแผน ในเรื่องต่างๆ เหล่านี้โดยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชน ซึ่งจากผลการสนทนากลุ่มพบว่าชาวบ้านที่ยังอาศัยอยู่ในท้องถิ่นเต็มใจให้ความร่วมมือหากได้รับการประสานงานที่ดี คณะกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวฯ ควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนดังจะเห็นจากผลการวิจัยของวิภวานี เผือกบัวขาว และสาโรช เผือกบัวขาว (2561) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี

2. จากการทำประชาพิจารณ์ พบว่า ชุมชนต้องการให้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ ชาวมอญตำบลบางขันหมาก ครอบคลุม ทั้ง 7 วัดในชุมชน คือวัดมอญ 4 วัด ได้แก่ วัดโพธิ์ระหัต วัดกลาง วัดอัมพวัน และวัดราษฎร์ศรัทธาทำ และวัดไทยอีก 3 วัด ได้แก่ วัดสิงห์ทอง วัดทองแท่ง และวัดหนองแก้ว ถ้ามีการประชุมต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรเชิญตัวแทนจากโรงเรียนและส่วนราชการในพื้นที่เข้าร่วมด้วย

ด้านอื่นๆ

1. ชุมชนมอญตำบลบางขันหมาก ยังขาดการสนับสนุนของหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน โดยเฉพาะด้านงบประมาณ และภาครัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดการท่องเที่ยว และส่วนอื่นๆ ที่ชุมชนต้องการอย่างเพียงพอ

2. จากการทำประชาพิจารณ์ พบว่า ต้องการให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน และมีหน่วยงานเครือข่ายช่วยเหลือทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเข้ามาช่วยในส่วนของวิชาการและการวางแผน

3. บริเวณวัดอัมพวันที่เป็นศูนย์กลางของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญตำบลบางขันหมาก รวมทั้ง ห้องประชุม ห้องน้ำ ยังไม่สะอาดพอ จึงควรให้ความเอาใจใส่เกี่ยวกับความสะอาดโดยขอความร่วมมือจากอาสาสมัครในชุมชน

4. จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “การประชาสัมพันธ์ของ ททท. มีเฟซบุ๊ก ไลน์ เครือข่าย ใช้ภาพในอดีตประชาสัมพันธ์ มีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว มีช่องข่าวในการนำเสนอ แต่คิดว่ายังไม่เพียงพอ” และจากการสนทนากลุ่ม ผู้ร่วมสนทนากล่าวว่า “ชุมชนมอญบางขันหมากยังไม่มีนโยบาย แผนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและชัดเจน” ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญตำบลบางขันหมาก จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ มากขึ้น โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุน

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

5. จากการทำประชาพิจารณ์ พบว่า ปัญหาที่พบ คือ เมื่อมีนักวิจัยเข้าศึกษา หรือเก็บข้อมูลแล้ว ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์เนื่องจากผลการวิจัยหยุดนิ่งไม่ได้นำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น คณะทำงานการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญ ตำบลบางขันหมากจึงควรให้ความสนใจกับผลการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในระยะต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวคือสถานที่ท่องเที่ยวแสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ มีศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่น ประเพณีที่โดดเด่น สอดคล้องกับงานวิจัยของหยกทิพย์ และในสิงห์ (2554) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวภูไท บ้านห้วยหีบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร พบว่า บริบทของชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่น ประเพณี ความเชื่อด้านต่างๆ งานหัตถกรรมพื้นบ้าน และทรัพยากรท่องเที่ยงชนของชาวภูไทยังคงสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามชุมชนมอญบางขันหมากยังมีปัญหาของการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐไม่มากพอ ไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน ขาดการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ ขาดการประชาสัมพันธ์ และผู้นำชุมชนขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกุลชลี พวงเพ็ชร์ และคณะ (2554) ที่พบว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีนั้นมีปัญหาใกล้เคียงกัน และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างจริงจังโดยภาครัฐ มีการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ ทำการปรับปรุงถนน จัดทำป้ายบอกทางให้มีขนาดใหญ่ เหมาะสม และชัดเจนมากขึ้น ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว

2. จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านและผู้นำชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศินี พรหมบตุร (2555) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเทศบางตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลชลี พวงเพ็ชร์ และคณะ (2554) เรื่อง การจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว พบว่า การจัดการท่องเที่ยวของชาวบางขันหมากเป็นการทำงานเฉพาะกลุ่ม เฉพาะชุมชน ไม่ใช่จากชาวมอญในพื้นที่ทั้งหมด ดังนั้นจึงมีเหตุการณ์

ความขัดแย้งต่างๆ เกิดขึ้น และผู้นำชุมชนส่วนมากยังขาดวิสัยทัศน์เรื่องการจัดการท่องเที่ยว จึงไม่สามารถสร้างพลังการมีส่วนร่วมได้อย่างเพียงพอ

3. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก พบว่า ชุมชนมอญตำบลบางขันหมากควรส่งเสริมให้ตำบลบางขันหมากมีศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และมีการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแสดงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาชาวบ้านของชุมชนมอญตำบลบางขันหมาก จัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อบริการนักท่องเที่ยว และมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือของที่ระลึก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาภาวดี ทับสิรักษ์ (2555) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวญัฮกุร อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ควรมีแนวทางการพัฒนาได้แก่ มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยมีการจัดกิจกรรมในทุกๆ ปีอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการถึงถิ่นฐานที่ตั้งชุมชนชาวญัฮกุร ควรมีสภาพถนนที่มีความสะดวกในการเดินทาง มีป้ายบอกชื่อแหล่งท่องเที่ยว มีลูกศรชี้ทางและระยะทางที่ชัดเจน และมีระบบการรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี และควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของขนิษฐา บรมสำลี และรัฐพล สันสน (2560) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบกลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำแบบยั่งยืน พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ 1) จัดสถานที่ท่องเที่ยวที่เด่นชัดและเป็นเอกลักษณ์ของมอญบางขันหมากโดยตรง เช่น มีพิพิธภัณฑ์แสดงวิถีชีวิตมอญที่สามารถแสดงต่อนักท่องเที่ยวได้ มีศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยรามัญ 2) ควรมีการจัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นประเพณีและวัฒนธรรมชาวมอญตามเทศกาลอย่างสม่ำเสมอ 3) จัดทำถนนคนมอญตลอดเส้นทางเข้าวัดอัมพวันที่เป็นจุดศูนย์กลางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยจัดให้มีการขายสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน ของที่ระลึก และอื่นๆ ตลอดสองข้างทาง ซึ่งถนนคนมอญอาจจัดสัปดาห์ละครั้ง 4) จัดทำพิพิธภัณฑ์จำลองประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มอญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมได้ทั้งในเทศกาลและนอกเทศกาล และ5) อนุรักษ์และปรับปรุงแหล่งโบราณสถานที่เก่าแก่และมีความสำคัญสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์มอญ เช่น โบสถ์ ศาลา และวัตถุของวัดที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชาวมอญตำบลบางขันหมาก รวมทั้งวัดอื่นๆ ที่ไม่ใช่วัดมอญได้แก่ วัดสิงห์ทอง วัดทองแท่ง และวัดหนองแก้ว ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางสายน้ำ เช่น ประเพณีผ้าป่าลอยเรือ

1.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 1) จัดให้มีร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึกอย่างเพียงพอ และสามารถเข้าถึงได้สะดวก 2) ควรจัดห้องน้ำสาธารณะสำหรับบริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและดูแลความสะอาดอยู่เสมอ และ3) จัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบริการนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยอาจร่วมมือกับโรงเรียนในชุมชนมอญ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

1.3 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 1) จัดทำป้ายบอกทางสำหรับสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญของชาวมอญบางขันหมากอย่างชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และ2) มีศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวประจำตำบล โดยหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกอื่นๆ

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 1) มีการจัดการอบรม สัมมนา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณี ศิลปวัฒนธรรมชาวมอญ และปลูกจิตสำนึกให้รักในชาติพันธุ์ของตนให้แก่นักเรียน ชาวบ้านและเยาวชนรุ่นใหม่ 2) รณรงค์ให้มีการอนุรักษ์การแต่งกายแบบชาวมอญ และการใช้ภาษามอญให้แก่นักเรียนและชาวบ้าน โดยประสานงานขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดอบรม ยุวมัคคุเทศก์น้อย จัดอบรมการอนุรักษ์ภาษามอญ เป็นต้น และ3) มีการจัดการอบรม สัมมนา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้แก่ผู้นำชุมชน และผู้เป็นบุคคลสำคัญในชุมชนมอญบางขันหมาก เพื่อให้เกิดความสามัคคี ความร่วมมือ และความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน

1.5 ด้านอื่นๆ 1) กำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของมอญตำบลบางขันหมากที่ชัดเจนอาจกำหนดไว้ใน 2 รูปแบบ คือ เส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน และเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ค้างคืน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของชุมชน 2) ปรับปรุงช่องทางการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญให้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในระดับกว้างต่อไป และ3) จัดหางบประมาณ โดยเสนอของบประมาณจากภาครัฐมาสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวกับประเพณีชาวมอญตำบลบางขันหมาก ให้เพียงพอเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่องตลอดปี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มอญตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เช่น กลุ่มไทยพวน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญในจังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

Bang Khan Mak Administration Organization. (2016). “khō̜mūn prachākō̜n .”[Population Data]. Retrieved August 28, 2016, form http://www.bangkanmark.org/index.php

องค์การบริหารส่วนตำบลบางขันหมาก. (2559). ข้อมูลประชากร. สืบค้น สิงหาคม 28, 2559, จาก http://www.bangkanmark.org/index.php

Boromsamlee, K., & Sunson, R. (2017). “rūpbǣp konlayut kān talāt phūa kānthō̜ngthīeo talātnam bǣp yangyūn” [The Marketing Strategy Model for Sustainable Floating Market Tourism]. Veridian E-Journal, Silpakorn University 10, 2 (May-August):1-22.

ขนิษฐา บรมสำลี และรัฐพล สันสน. (2560). “รูปแบบกลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวตลาดน้ำแบบยั่ งยื น ”. Veridian E-Journal, Silpakorn University 10, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 1-22.

Jaroenlap, J., & Wongpatibatkan, R. (2002). “kān čhatkān sapphayākō̜n kānthō̜ngthīeo” [Tourism Resource Management]. Bangkok: Natikul Printing.

จุฑาทิพย์ เจริญลาภ และ รุ่งทิพย์ ว่องปฏิบัติการ. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

Jittangwathana, B. (2006). “kānphatthanā kānthō̜ngthīeo bǣp yangyūn” [Tourism resources development and reservation].Bangkok: Press and Design.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์.

Klindokmai, P. (2008). “thaithatthēpsatrī chabap withī chumchon khon bāng khanmāk” [Thaitat Thepsatri : The way of life of Mon Ethic Group, Bang Khan Mak Community]. Bangkok: P.A. Living.

พรทิพย์ กลิ่นดอกไม้. (2551). ไทยทรรศน์เทพสตรี ฉบับวิถีชุมชนคนบางขันหมาก. กรุงเทพฯ: พี เอ ลิฟวิ่ง.

Laenaising, Y. (2011). “nǣothāng kānphatthanā kānthō̜ngthīeo chœ̄ng watthanatham khō̜ng khao phū thai bānhuai hīp ʻamphœ̄ khōk sī Suphan čhangwat sakon nakhō̜n” [The Guildlines For Cultural Tourism Development Of Phu-Thai In Ban Huay Heep, Khoksrisuphan District, Sakonnakhon Province]. Master’s independent study of Business Administration (Tourism Management) Khon Kaen University.

หยกทิพย์ และในสิงห์. (2554). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเขาภูไท บ้านห้วยหีบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร. การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

Phrombud, K. (2012). “kān mī suānruam khong prachāchon nai kān čhatkān thongthīeo hœng watthanatham nai khet thetsabān tambon wiang chiang sæn ʻamphœ chiang sæn čhangwat chiang rai” [Public participation in cultural tourism management in the municipality. Wiang Chiang Saen District Chiang Saen District Chiang Rai province]. Master’s thesis of Public Administration, Mae Fah Luang University.

เกศินี พรหมบุตร. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

Phueakbuakhao. V., & Phueakbuakhao. S. (2018). “konlayut kānphatthana læng thongthīeo doi kānmī suānruam khong ʻongkon pokkhrong suan thongthin čhangwat phet burī bon thān næokhit setthakit phophiang”[Strategy for Developing Tourist Attractions with Participation of Phetchaburi Local Administration Organization Based on Philosophy of Sufficiency Economy]. Veridian E-Journal, Silpakorn University 11, 2 (May-August): 509-524.

วิภวานี เผือกบัวขาว และสาโรช เผือกบัวขาว. (2561). “กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรีบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง”VeridianE-Journal, Silpakorn University 11, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 509-524.

Puangpejara, K., & others (2011). “kān čhatkān læ kānmī suānruam phūa kānphatthana læng thongthīeo chœng watthanatham : korani suksa klum chattiphan Thai phuan ʻamphœ banmī čhangwat lop burī”. [Management and Participation for Cultural Tourism Development: A Case Study of Thai Phuan Nationality, Ban Mi District, Lop Buri Province]. Research Paper of Thepsatri Rajabhat University.

กุลชลี พวงเพ็ชร์ และคณะ. (2554). การจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

Rumramun, P, (2015, February 1). “phū chuai čhaoʻawat wat ʻAmphawan”. [A abbot of Wat Amphawan]. Interview.

พระปัญญาวุฒิ รุมรามัญ. (2558, พฤษภาคม 12). ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอัมพวัน. สัมภาษณ์.

Srisakhon, M. (2008). “thaithatthepsatrī chabap withī chumchon khon bang khanmāk” [Thaitat Thepsatri: The way of life of Mon Ethic Group, Bang Khan Mak Community]. Bangkok: P.A. Living.

มานิตา ศรีสาคร. (2551). ไททรรศน์เทพสตรี ฉบับวิถีชุมชนคนบางขันหมาก. กุรงเทพฯ: พี. เอ. ลิฟวิ่ง.

Sinlajaru, T. (2017). “kānwichai læ wikhro̜ khomūn thāng sathiti dūai SPSS læ AMOS (Phim khrang thī 17)”. [Statistical analysis and research with SPSS and AMOS (17th ed.)]. Bangkok: Business R & D.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และAMOS (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: บิสซิเนส อาร์แอนด์ดี.

Sithirat, K. (2015, February 20). “phū ‘amnūai karok lum songsœ̄m sātsanā læ watthanatham samnak watthanatham čhangwat lop burī ”. [Director of religious and cultural promotion, Lop Buri Culteral Office]. Interview.

กฤษณา สิทธิราช. (2558, พฤษภาคม 11). ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี. สัมภาษณ์.

Sonsakul, C. (1992). “kān thamrong chāttiphan læ kān phasom klomklūn khō̜ng chāo Mo̜n : kō̜ranī suksā chumchon Mo̜n bāng khanmāk čhangwat lop burī” [The National Identity and Harmony of Mon People: A Case Study of Mon Bang Khan Mak Community]. Master’s thesis of Political Science (Social Science & Humanity Science), Chulalongkorn University.

ไฉน สนสกุล. (2535). การธำรงชาติพันธุ์และการผสมกลมกลืนของชาวมอญ: กรณีศึกษาชุมชนมอญบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร์ (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Supich, A. (2012). “kānmī suānrūam khō̜ng chumchon nai kānčhatkān kānthō̜ngthīeo chœ̄ng watthanatham kō̜ranī suksā bān sing thā ‘amphœ̄ mūang čhangwat yasō thō̜n”. [Community Participation In Cultural Tourism Management: A Case Study of Singtha Village, Muang Disrict, Yasothon Province]. Master’s independent study of Business Administration (Tourism Manangement) Khon Kaen University.

อภิญญา สุพิชญ์. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาการจัดการการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Tabsirak, A. (2012). “kānphatthanā sakkayaphāp kānčhatkān kānthō̜ngthīeo chœ̄ng watthanatham khō̜ng chāo ‘amphœ̄ thēp sathit čhangwat Chaiyaphūm”. [Potential Development of Cultural Tourism Management For The Nyahkur Ethnic Group Thepsathit District, Chaiyaphum Province]. Master’s independent study of Business Administration (Tourism Manangement) Khon Kaen University.

อาภาวดี ทับสิรักษ์. (2555). การพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวญัฮกุร อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการจัดการการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภาษาต่างประเทศ

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). Rural development participation**.** New York: Mc Graw-Hill.

Walle, A. H. (1998). Cultural tourism**.** Colorado: West View Press.